

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ  
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ  
ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

**КУРСОВА РОБОТА**

з дисципліни

**«ПЕРЕКЛАД ТА РЕДАГУВАННЯ ФАХОВИХ ТЕКСТІВ»**

**на тему: «ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ  
АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ  
«FRIENDS»)**

Студентки 4 курсу групи ЛА-381

спеціальності 035 «Філологія»

Когут Софії Василівни

Викладачка

Гавриленко Валерія Миколаївна

Кількість балів: \_\_\_\_\_ Оцінка \_\_\_\_\_

Члени комісії \_\_\_\_\_

(підпис)

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Київ – 2022

## ЗМІСТ

<b>ЗМІСТ</b> .....	2
<b>РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ</b> .....	5
1.1 Лінгвістичний аналіз тексту як особлива область наукових знань та його передумови .....	5
1.2 Поняття аудіовізуального перекладу .....	9
<b>ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1</b> .....	13
<b>РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ АНГЛІЙСЬКИХ КАЛАМБУРІВ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СІТКОМУ «FRIENDS»</b> .....	14
2.1 Лінгвостилістичний аналіз комедійного серіалу «Friends» .....	14
2.2 Засоби перекладу лінгвостилістичних особливостей в англomовному серіалі «Friends» .....	15
2.2.1 Запозичення .....	15
2.2.2 Вилучення .....	17
2.2.3 Переклад словниковим відповідником .....	19
2.2.4 Трансформаційний переклад .....	23
<b>ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2</b> .....	26
<b>ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ</b> .....	27
<b>РЕЗЮМЕ</b> .....	28
<b>АБСТРАСТ</b> .....	29
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b> .....	30
<b>СПИСОК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ</b> .....	33
<b>СПИСОК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ</b> .....	34

## ВСТУП

**Актуальність дослідження.** За останні роки аудіовізуальні тексти стали невіддільною частиною життя сучасної людини. Розвиток мережі Інтернет, запуск потокових сервісів VoD (Video on Demand), що дозволяють глядачам отримувати доступ до аудіовізуальних творів у будь-який час доби з будь-якого пристрою – все це зумовлює необхідність вивчення феномену аудіовізуального тексту. До того ж, враховуючи той факт, що більшість аудіовізуального контенту, який демонструється в Україні, імпортується, особливу увагу необхідно привернути до вивчення аудіовізуального перекладу.

Попри те, що світові традиції перекладу фільмів почали закладатися з початку ХХ століття, перше дослідження аудіовізуального перекладу в Європі датується 1976. Це пояснюється тим, що інтерес лінгвістів до проблем перекладу аудіовізуальних текстів тісно пов'язаний із розвитком кіно та телебачення.

Отже, **мета** роботи полягає у з'ясуванні лінгвостилістичних особливостей аудіовізуального перекладу на матеріалі серіалу «Friends».

Завдання до роботи:

- 1) розглянути поняття лінгвістичний аналіз тексту як особливої галузі наукових знань та його передумови;
- 2) надати визначення аудіовізуальному перекладу;
- 3) здійснити аналіз американського комедійного серіалу «Friends» у двох площинах: стилістичному та перекладацькому з метою;
- 4) виявити основні лінгвостилістичні особливості ситкому «Friends»;
- 5) продемонструвати засоби передачі лінгвостилістичних особливостей аудіовізуального перекладу в серіалі «Friends».

**Об'єкт роботи** – американський кінодискурс та особливості його передачі українською мовою.

**Предмет роботи** – лінгвостилістичні особливості американського телесеріалу «Friends» та їх передача українською мовою.

**Матеріалом** дослідження виступають 50 каламбурів американського телесеріалу «Friends».

**Методи дослідження:** аналітико-описовим методом розглянуто науково-методичну літературу з теми дослідження; методом компонентного аналізу встановлено одиниці перекладу; компаративним методом встановлено методи та способи перекладу; методом інтерпретації було описано результати дослідження.

**Практичне значення** одержаних результатів полягає у можливості використання як теоретичних, так і практичних матеріалів дослідження під час вивчення навчальних дисциплін «Теорія перекладу», «Практика перекладу галузевої літератури», «Переклад галузевої літератури», «Аудіовізуальний переклад».

**Структура роботи:** вступ, два розділи, висновки до кожного з розділів, загальні висновки та список використаних джерел (27 найменувань), список скорочень назв лексикографічних джерел (1 позиція), список скорочень назв джерел ілюстративного матеріалу (2 одиниці).

# 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ

## 1.1 Лінгвістичний аналіз тексту як особлива область наукових знань та його передумови

В останні десятиліття лінгвістами отримані серйозні результати у вивченні природи словесної організації тексту, художнього в тому числі сформувався особливий напрямок – лінгвістика тексту, що увібрав до себе всі кращі досягнення в осмисленні природи тексту, отримані вченими різних наукових напрямків.

У словнику лінгвістичних понять та категорій лінгвістичний аналіз тексту розуміється як «прикладна наука; аналіз будь-якого тексту як продукту мовно-розумової діяльності людини із застосуванням лінгвістичних методів і прийомів з метою виявлення його структурно-сміслової єдності, комунікативної спрямованості та інтерпретації впорядкування мовних засобів для вираження його цілісного змісту. Об'єктом лінгвістичного аналізу може бути будь-який тип тексту за жанрово-стильовою співвіднесеністю (науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художній тощо). Предметом лінгвістичного аналізу тексту є зв'язні моделі побудови зв'язного мовлення, інтегрування тексту лінгвоодинаціями різного рівня (фонетичного, лексичного, граматичного та ін.), а також надання характеристики змістовим категоріям, текстотвірним засобам, визначення їх впливу на стиль тексту» [10, с. 74].

Текст – словесно-мовленнєвий твір, в якому реалізуються всі мовні одиниці (від фонем до речення), це складний мовний знак, отже, текст як об'єкт філологічного аналізу може і повинен включати дані його лінгвістичного аналізу. Раніше у лінгвістиці текст був тільки матеріалом для аналізу, він розглядався як середовище, в якому функціонують різні мовні

одиниці. В середині ХХ ст. текст сам став розглядатися як особлива мовна одиниця, мовленнєвий твір, відповідно до цього сформувалася особлива наукова дисципліна – лінгвістика тексту, як об'єкт якої, на думку Т. Ніколаєвої, виступають «правила побудови зв'язного тексту та його смислові категорії, що виражаються за цими правилами» [16, с. 267].

Лінгвістику аналізу художнього тексту М. Шанський вважає фундаментом його літературознавчого і стилістичного вивчення [22, с. 6]. На думку М. Крупи, художній текст виступає комплексним явищем, яке поєднує у собі мистецьке та психологічне, інтелектуальне та соціальне, а також виступає мовленнєвим актом між автором та читачем через слово [12, с. 18].

Лінгвістика тексту, як особлива філологічна дисципліна, сформувалася у другій половині ХХ ст. не на порожньому місці. По-перше, вона виникла на межі низки наук: поетики, риторики, стилістики, герменевтики, семіотики, психолінгвістики, теорії штучного інтелекту та ін. По-друге, її виникнення було підготовлено тисячолітнім досвідом інтерпретації тексту представниками різних шкіл і наукових поглядів. Джерела лінгвістики тексту численні та різноманітні. Перерахуємо найважливіші з них.

- Античні риторики з їх увагою до ситуативно обумовлених типів мов.

- Зразки та досліді цілісного філологічного аналізу літературних творів, заснованого на єдності лінгвістичного, літературознавчого та культурологічного підходів, які блискуче продемонстровані у класичних філологічних роботах видатних вчених (М. Бахтін, В. Виноградов, В. Жирмунський, Л. Щерба, Б. Ейхенбаум та ін.).

- Теорія мови художньої літератури, розроблена академіком В. Виноградовим. Л. Новіков так визначає її значущість: «Наука про мову художньої літератури є фундаментом лінгвістичного аналізу тексту як прикладної лінгвістичної дисципліни, що використовує принципи та методи цієї науки» [17 с. 11].

– Вчення про складне синтаксичне ціле у лінгвістиці 1960-1970х років в якому отримало розвиток передбачення цього поняття А. Востоковим, Ф. Буслаєвим, А. Пешковським, Л. Булаховським, Н. Поспеловим, І. Фігуровським.

– Традиційна стилістика, особливо стилістика образних засобів мови, яка має величезний кількісно та найтриваліший за часом досвід аналізу літературно-художніх творів.

– Функціональна стилістика, основна увага в якій приділено вивченню функціонально-стилістичних параметрів тексту (В. Виноградов, М. Кожина, В. Одинцов, Є. Різель, Д. Шмельов та ін.). Це пояснюється і тим, що комунікативна реалізація тексту як цілісної одиниці мовного спілкування визначається його стилістично-типологічними параметрами, а організація тексту цілком залежить від функціонально-стилістичних норм. Саме у сфері функціональної стилістики повніше здійснена типологія текстів, що враховує їх функціональне призначення.

– Теорія актуального членування, безпосередньо зв'язує лексику, граматику та текст (роботи празьких вчених, серія робіт і функціональна граматики Г. Золотова). Як зауважив чеський лінгвіст О. Лешка, питання про актуальне членування висловлювання стало першим кроком у напрямку до лінгвістики тексту та тільки в її рамках знайшло задовільне рішення.

– Теорія деривації, яка виявляє універсальні закони деривації (створення) слова, речення та тексту (Є. Кубрякова, Л. Мурзін, Є. Земська).

– Досягнення семантичного синтаксису (Н. Арутюнова, ван Дейк, Г. Золотова, В. Гак, А. Новіков та ін.), що дозволили по-новому поглянути на семантичну організацію тексту.

Поряд із власне філологічними досягненнями, особливу роль в становленні лінгвістики тексту зіграли результати досліджень суміжних із філологією наук: психології, естетики, теорії штучного інтелекту, філософії, фізіології, психолінгвістики, когнітивної лінгвістики [1, с. 13].

Ще у 1984 році спілка українських науковців І. Ковалик, Л. Мацько та М. Плющ опублікували спільну працю під назвою «Методика лінгвістичного аналізу тексту», де основною метою називають «виявлення на основі комплексного лінгвістичного аналізу систему естетичних співфункцій усіх мовних одиниць і їх категорій, що беруть у створенні художніх образів у певному тексті» [7, с. 5].

Перше десятиліття ХХІ століття виявилось досить плідним серед українських науковців, які видали низку підручників та посібник з лінгвістичного аналізу. Так, у 2004 році В. Кухаренко видав навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської «Інтерпретація тексту» [13], через рік, у 2005 році А. Науменко випускає навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів «Філологічний аналіз тексту (основи лінгвопоетики)» [15], одразу в 2006 році А. Загнітко публікує науково-навчальний посібник «Лінгвістика тексту» [6], у 2008 році у світ виходять одразу два підручники: М. Крупи «Лінгвістичний аналіз художнього тексту» [12] та І. Кочан «Лінгвістичний аналіз тексту» [11], ще через рік у 2009 році у світ виходить навчальний посібник Т. Єщенко «Лінгвістичний аналіз тексту» [4], у 2012 році група українських мовознавців на чолі із М. Голянич випускають словник термінів «Лінгвістичний аналіз тексту» [2] та ін..

Отже, сьогодні нагальною потребою стає розробка моделі комплексного лінгвістичного аналізу тексту на основі фундаментальних досягнень лінгвістики тексту та інших областей лінгвістики, насамперед теорії мовних актів і жанрів, стилістики, філософії та естетики мови, а також досягнень в галузі літературознавства.



## 1.2 Поняття аудіовізуального перекладу

Зміна комунікативної реальності формує нові види текстів. Нині з'являється все більше творів, які мають не тільки вербальну або письмову складову, а й невербальні компоненти, що можуть бути представлені відеорядом графічного зображення. Такі тексти мають полісемантичний характер, у яких адресат отримує інформацію одночасно з кількох каналів, виступаючи й читачем, і глядачем, і слухачем. Переклад подібних матеріалів називається аудіовізуальним перекладом.

За твердженням А. Козуляєва, «реципієнти аудіовізуальних творів практично ніяк не можуть вплинути на швидкість надходження до них сенсорної інформації різними каналами й змушені обробляти її в нав'язаному ним зовні темпі, підлаштовуючи під цю стратегію семантичного синтезу» [8, с. 375]. Саме тому на сучасному етапі розвитку науки про аудіовізуальний переклад частіше виділяють в окремий вид перекладацької діяльності, що вимагає особливих навичок та умінь.

Аудіовізуальний переклад з англійської мови на українську завжди супроводжується додатковими труднощами, пов'язаними з різницею в темпі мовлення та середній довжині окремих мовних одиниць.

Сьогодні ринок аудіовізуальної продукції стрімко розвивається. Тому багато дослідників разом з перекладом художнього та документального кіно відносять до аудіовізуального перекладу переклад рекламних повідомлень, новинних та розважальних програм, мультиплікації та навіть переклад відеоігор. Пізніше у вітчизняному перекладознавстві став функціонувати термін «креалізований текст», проте серйозна науково-дослідна база вивчення проблематики цього виду перекладу досі не сформована [5, с. 35–38].

Попри те, що аудіовізуальний переклад поступово виділяється в окремий напрямок перекладацької діяльності і є самостійним об'єктом вивчення, питання про визначення поняття «аудіовізуальний переклад»

залишається невирішеним. Традиційно аудіовізуальний переклад визначався як «переклад записаного аудіовізуального матеріалу» [25, с. 2], або процес «перенесення вербального компонента, що міститься в аудіовізуальних творах та продуктах, з однієї мови на іншу» [27, с. 38]. Таке розуміння аудіовізуального перекладу надто спрощене і, на наш погляд, суперечить самій суті цього явища, що полягає в роботі не тільки з вербальним, але і з іншими семіотичними кодами, що передаються по чотирьох каналах: вербальному аудіальному, невербальному аудіальному, вербальному візуальному та невербальному візуальному. І. Гамб'є, підкреслюючи полімодальний характер аудіовізуального тексту, говорить про наявність 14 семіотичних кодів, які необхідно брати до уваги у процесі перекладу аудіовізуального твору [23, с. 48]. Саме тому в більшості визначень аудіовізуального перекладу, сформульованих представниками західноєвропейської перекладацької школи, основна увага приділяється мультимодальності (полікодовості) аудіовізуального тексту, що впливає на процес та результат перекладу.

У вітчизняних роботах, присвячених аудіовізуальному перекладу, досить часто цитують визначення аудіовізуального перекладу, запропоноване Л. Гонзалізом: аудіовізуальний переклад – це «переклад мультимодальних та мультимедійних текстів іншою мовою та їх перенесення в іншу культуру» [24, с.13]. Цінність його визначення полягає в тому, що автор підкреслює основну властивість аудіовізуального тексту: його мультимодальність, яка й відрізняє аудіовізуальний переклад від традиційних усного та письмового перекладів, де наявність інших семіотичних кодів, крім вербальних, не завжди критично впливає на процес та результат перекладацької діяльності.

І. Гамб'є дає аудіовізуальному перекладу визначення, звертаючи увагу і на комплексний характер послуг, що надаються при виконанні такого виду перекладу. Безпосередній переклад діалогів, які звучать, наприклад, у телесеріалі, – лише один з елементів технологічного ланцюжка, який

охоплює укладання тексту перекладу, його редактуру, озвучування та обробку звуку в студії. Тому І. Гамб'є наголошує, що аудіовізуальний переклад завжди є «командною роботою» [24, с. 58]. Те, що перекладач змушений бути проміжною ланкою технологічного ланцюжка, породжує «розмивання» меж між оригіналом і перекладом: самі тексти аудіовізуальних творів (сценарії, скрипти) в процесі обробки зазнають постійних змін, що змушує перекладача неодноразово до того ж проєкту.

Як уже було зазначено, реципієнт аудіовізуальних текстів отримує та аналізує інформацію одночасно на різних рівнях сприйняття, тому що будь-який аудіовізуальний твір – це складне цілісне інформаційне повідомлення, що включає як вербальні (лінгвістичні), так і невербальні складові. До вербальних компонентів аудіовізуального тексту відносяться:

- діалоги героїв;
- закадровий голос;
- текст пісень;
- письмові складові (титри, написи, субтитри) [20].

Невербальні (нелінгвістичні) компоненти аудіовізуальних текстів включають:

- невербальний відеоряд (візуальний образний ряд);
- невербальну звукову частину (природні шуми, технічні шуми, музику) [14].

Для вибору правильної стратегії перекладу потрібно відповісти на питання про те, який із перерахованих компонентів є основним для глядача та перекладача з погляду перцептивного осмислення. Донедавна в науці панував лінгвоцентричний (текстоцентричний) підхід, однак останні експериментальні дослідження виявили безумовний пріоритет відеоряду та інших невербальних складових аудіовізуального твору як основного «постачальника» інформації [21]. Так, за допомогою відстеження рухів очей глядачів та сканування зон активності мозку група Пілар Орейро довела, що «у ході перегляду аудіовізуального твору документального змісту приблизно

60% уваги та загального обсягу перцептивної діяльності присвячено дешифровці та розумінню візуального потоку, і лише 40% – вербально-текстовому. Для художніх творів ця пропорція склала: 68%– візуальний та невербальний ряд, і лише 32% – текстовий» [9, с. 7]. Тобто, лінгвоцентричний підхід, при якому перекладач здійснює звичне семантичне перекодування вербальної складової аудіовізуального тексту, неспроможний забезпечити прагматичну еквівалентність перекладу.

Таким чином, у вивченні процесу аудіовізуального перекладу став домінувати дискурсоцентричний підхід, що передбачає здійснення дискурсивного аналізу кіно-/відеоматеріалів. У процесі перекладу дискурсоцентричний підхід допомагає перетворити аудіовізуальний текст на цілісний твір, що викликає однакову емоційну та поведінкову реакцію у представників різних культур.

Варто зазначити, що дискурсивний аналіз аудіовізуального тексту є особливо важливим при перекладі кіноматеріалу, зокрема при перекладі художніх фільмів. Всебічний аналіз кінодискурсу, що включає детальний розбір всіх вербальних та невербальних складових фільму, ознайомлення з його основною ідеєю, встановлення цільової аудиторії, дані про історичну епоху оповіді, історію створення фільму, творчий почерк режисера, а в деяких випадках, і звернення до допоміжних матеріалів (сценарій, літературна основа, інтерв'ю акторів фільму) тощо, грає особливу роль як у створенні прагматично адекватного варіанта перекладу фільму, так і передачі іноземною мовою його назви.

## ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

1. Лінгвостилістичний аналіз художнього тексту – це аналіз художнього тексту як продукту мовно-розумової діяльності людини із застосуванням лінгвістичних та стилістичних методів і прийомів з метою виявлення його структурно-сміслової єдності, комунікативної спрямованості та інтерпретації впорядкування мовних та стилістичних засобів для вираження його цілісного змісту.

2. Таким чином, з року в рік визначення аудіовізуального перекладу зазнає змін паралельно з ускладненням процесу перекладу та локалізації аудіовізуальних творів. Комплексний характер дій аудіовізуального перекладача, що включає не тільки безпосередньо переклад, а й укладання субтитрів, підготовку тексту для подальшого озвучування в студії, синхронізацію тексту перекладу та відеоряду, укладання тексту «в губи» для повного дубляжу, створення аудіодескрипції та субтитрів глухих і слабочуючих глядачів, – все це змушує дослідників-перекладачів переглядати своє ставлення до поняття «аудіовізуальний переклад». Більш того, фокус уваги дослідників поступово перекладається з вивчення міжмовних закономірностей лінгвістичного перенесення при аудіовізуальному перекладі на особливості сприйняття перекладеного тексту різними категоріями глядачів, оцінку якості перекладу аудіовізуальних творів, дидактичний потенціал аудіовізуального перекладу тощо.

## 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ АНГЛІЙСЬКИХ КАЛАМБУРІВ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СИТКОМУ «FRIENDS»

### 2.1 Лінгвостилістичний аналіз комедійного серіалу «Friends»

Американський серіал «Friends» – це комедія, яка характеризується щільною насиченістю гумору. Одним із лінгвостилістичних засобів вираження гумору в серіалі є каламбур. Л. Єфімов та О. Ясіненецька у своїй спільній роботі «Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз» під каламбуром мають на увазі гру слів [3, с. 71].

Матеріал дослідження складається з 50 каламбурів із ситкома американського телебачення «Друзі» та їх український переклад. Дані, зібрані у вигляді слів і речень. Для аналізу засобів перекладу англійських каламбурів на українську мову було обрано класифікацію А. Корен. Вона складається з чотирьох типів, вони: відповідник; запозичення; заміна (компенсація); вилучення [26, с. 54–57].

Виявлено п'ятдесят англійських каламбурів із американського серіалу «Друзі». Усі чотири типи перекладу каламбурів, див. табл. 2.1:

Таблиця 2.1

Результати дослідження перекладу каламбурів з ситкому «Друзі»

№	Засоби перекладу	Кількість у цифрах	Кількість у відсотках (%)
1.	Трансформаційний переклад	22	44 %
2.	Відповідник/калькування	16	32 %
3.	Вилучення	8	16%
4.	Запозичення	4	8%
	<b>Усього</b>	<b>50</b>	<b>100 %</b>

В таблиці 2.1 показано, що найчастішим засобом перекладу англійських каламбурів в американському ситкомі «Друзі» є трансформаційний переклад (44%). Словниковий відповідник та калькування займає друге місце в рейтингу засобів перекладу англійських каламбурів (32%). Вилучення було використано 8 разів (16%) для перекладу англійських каламбурів. Найменш вжитим засобом перекладу англійського каламбуру виявилось запозичення (8%). Розглянемо кожний тип перекладу детальніше.

## 2.2 Засоби перекладу лінгвостилістичних особливостей в англомовному серіалі «Friends»

### 2.2.1 Запозичення

У цьому дослідженні найменше використовувався запозичення як засіб перекладу англійських каламбурів українською мовою. Виявлено лише чотири випадки:

<i>Rosanos. It's like «poke a nose».</i> (Friends).		<i>Поконос. Наче «пок у носа».</i> (Друзі).
---	--	---

Слово «*Rosanos*» не існує в українській мові. Запозичення через транскрипцію використано для введення цього невідомого слова в текст перекладу (далі ТП). Англійське дієслово «*to poke*» в тексті оригіналу (далі ТО) означає «швидко натиснути пальцем чи іншим загостреним предметом у когось чи щось» [CamD]. Але в ТП це було перекладено за допомогою фонетичного запозичення (транскрипції), щоб зберегти ефект гри: *Rosanos* – *Поконос*.

<i>JUMBO with a «U», sir</i> (Friends).		<i>Джамбо через «А»</i> (Друзі).
---	--	----------------------------------

В ТО герой серіалу Росс був підписаний в пейджері як «55-ДІМВО», а інший користувач – «JUMBO». Каламбур побудований на паронімії: *ДІМВО-*

**JUMBO**. І якщо перше слово «JIMBO» взагалі немає значення, у випадку з «JUMBO» – є, воно означає «надзвичайно великий» [CamD].

Неможливо знайти еквівалент і зберегти дію гри в межах слова українською мовою. Каламбур був введений в ТП за допомогою запозичення (транскрипції): *JUMBO – ДЖАМБО*.

– *Joe Stalin. You know, that's pretty good.* – *Джо Сталін. А знаєш, це не погано.*

– *You might wanna try Joseph.* – *А спробуй не Джо, а Джозеф.*

– *Joseph Stalin (Friends).* – *Джосеф Сталін. (Друзі).*

Це інтертекстуальний каламбур, який ґрунтується на паронімії:

*Joe – Joseph – Joseph Stalin*

Йосиф Сталін (*Joseph Stalin*) – відома людина у світовій історії з негативною конотацією свого імені (тирана). Для перекладу було вжито фонетичне запозичення (транскрипцію): *Joe Stalin – Джо Сталін*.

– <i>The Annual Net Usage Statistics are in.</i>	– <i>Аналітичний нумератор універсальних систем не зійшовся.</i>
– <i>We haven't seen an ANUS this bad since the '70s (Friends).</i>	– <i>Такий поганий АНУС не був у нас із 70х років (Друзі).</i>

Це акронімічний каламбур, який побудований на паронімії:

1) *anus* (дійсне слово) – отвір в кінці аліментарного каналу, через який тверді відходи залишають організм [CamD];

2) *ANUS* – Annual Net Usage Statistics [CamD].

Для його перекладу було вжито запозичення у вигляді транслітерації: *ANUS – АНУС*.

Отже, запозичення виявилось не продуктивним методом перекладу, оскільки в більшості випадків, копіювання звукової або графічної форми слова не передає комічного ефекту, який був в тексті перекладу.



### 2.2.2 Вилучення

У цьому дослідженні було визначено 8 випадків (16%) з вилученням.

<p><i>Me and Monica at Launderama</i> (Friends).</p>		<p><i>Вечір у мене буде чарівний: ідемо із Монікою в центральну пральню</i> (Друзі).</p>
--	--	--

«*Launderama*» – це вигадане автором сценарію слово, використовуючи блендинг як засіб створення цього каламбуру:

laundry + drama – [laund + e+rama]– *Launderama*

В тексті перекладу цей каламбур переданий звичайним словом «*пральня*», тобто сама гра слів вилучена: *Launderama* – *пральня*.

<p><i>Everybody! Central Perk is proud to present the music of Miss Phoebe Buffay.</i> (Friends).</p>		<p><i>Увага! Наш ресторанчик з гордістю пропонує послухати музику міс Фібі Буфе</i> (Друзі).</p>
---	--	--

Каламбур «*Central Perk*» побудований на паронімії: *pa*rk – *pe*rk. Але у тексті перекладу ми не знаходимо жодного натяку на передачу цього каламбуру взагалі: *Central Perk* – *Наш ресторанчик*.

<p>– <i>I don't know if I'm hungry or horny.</i></p> <p>– <i>Then stay out of my freezer</i> (Friends).</p>		<p>– <i>Тоді не підходь до мого холодильника.</i></p> <p>– <i>Може я і справді голодний?</i> (Друзі).</p>
---	--	---

Каламбур «*hungry or horny*» побудований на паронімії, обидва слова досить схожі на фонетичному та семантичному рівнях:

*hungry* ['hʌŋ.gri] – бажаючи або потребуючи їжу [CamD];

*horny* ['hɔ:.ni] – бажаючи або потребуючи сексу (голодний на секс) [CamD].

У ТП присутнє лише перша частина каламбуру «*голодний*», без другої частини, через що в ТП втрачається комічний ефект. Слово «*horny*» вилучено в ТП, хоча далі текст побудований на попередньому каламбурі: «*Then stay out of my freezer*».

*You better **hop out of the shower**, because I got a **flush***  
(Friends).

*Ховайся, хто може, бо в мене флеш (Друзі).*

У ТО каламбур побудований на омонімії слова «*flush*».

1) *flush* – змити, коли вміст бочонка туалету порожній і він наповнюється водою [CamD];

2) *flush* – певна кількість гральних карт, що тримає один гравець, які є всі з однієї масті [CamD].

В ТП відсутня перша частина каламбуру, через що навіть застосування у другій частині запозичення «*флеш*» не створює очікуваного комічного ефекту, оскільки українському глядачу не зрозуміло, чому «*усім треба ховатися*», хоча в тексті мова йшла про душ, бо, якщо приймати душ і одночасно змивати туалет, то в душі замість гарячої води піде холодна.

*She is **pretty...lucky** to have had a friend like you* (Friends).

*Ого, гарна...щаслива, що мала таку подругу (Друзі).*

Каламбур «*pretty...lucky*» побудований на омонімії слова «*pretty*»:

1) *pretty* (як прикметник) – привабливий [CamD];

2) *pretty lucky* (як прислівник) – цілком щасливий [CamD].

У ТП немає жодної гри слів з англійським каламбуром «*pretty...lucky*», є лише калькування, що не містить каламбуру: *pretty...lucky* – гарна ... щаслива.

*We're just **hanging out** by the spoons* (Friends).

*Вийшли, бо не можемо на це дивитися, немає сили (Друзі).*

У ТО каламбур «*hanging out*» побудований на омонімії:

1) *to hang out* – місце, яке часто відвідують [CamD];

2) *to hang out by* – підтримати щось у верхній частині, залишаючи інші частини вільними для руху [CamD].

У ТП цей каламбур відсутній взагалі.

– *How long do you want the cuffs?*

– *At least as long as I have the pants* (Friends).

– *Де робити відворот?*

– Там, де закінчується колоша (Друзі).

Ефект каламбуру заснований на омонімії фрази «*How long*»:

1) *how long* – тривалість в часі [CamD];

2) *how long* – довжина на відстані [CamD].

У ТП цей каламбур вилучений.

*We went shopping for. For. For fur* (Friends).

Ми ходили купувати... хутро... хутро (Друзі).

Цей каламбур побудований на паронімії: *for* – *fur*.

У ТП частина з прийменником «*for*» вилучена, а перекладена лише частина з іменником «*fur*» – «хутро», через що ефект каламбуру втрачається.

Отже, вилучення застосовується частіше ніж запозичення, але у тих випадках, коли неможливо передати гру слів мовою перекладу, в нашому випадку українською мовою.

### 2.2.3 Переклад словниковим відповідником

У цьому дослідженні словниковий відповідник було використано у 16 випадках як засіб перекладу англійського каламбуру українською мовою. Попри великі відмінності ТО й ТП та неперекладеність каламбурів, цей засіб було використано у 34% усіх аналізованих прикладів.

*Joker is poker with a «J»!* (Friends).

Джокер – це покер із «дж» (Друзі).

В ТО каламбур побудований на паронімії, а в українському перекладі застосовано словниковий відповідник:

*Joker* – Джокер

*poker* – покер

– *She spent all day taking care of my monkey.*

– *I can't remember the last time a girl took care of my monkey* (Friends).

– *Вона цілий день гляділа мого мавника.*

– *А я вже забув, коли якась дівчина гляділа мого мавника.* (Друзі).

Англійський каламбур створений на омонімії слова «*monkey*», та переданий до ТП калькуванням:

1) *monkey* – [пряме значення] – тварина (примат) [CamD];

2) *monkey* – [опосередковане значення] – частина чоловічого тіла [CamD].

Переклад відбувся на основі калькування: *my monkey* – *мого мавника*.

– *Don't you wanna know about the sex?*

– *The sex? I'm having enough trouble with the image of you and Susan together. But when you throw in Tanya.*

– *Питання **статі** тебе не цікавить?*

– ***Статі**? Вистачає мені твоєї Сьюзен, а тут ще і Таня.*

– *The sex of the baby, Ross* (Friends).

– ***Стать** дитини (Друзі).*

Цей каламбур побудований на омонімії слова «*sex*»:

1) *sex* – стать жіноча або чоловіча [CamD];

2) *sex* – фізична активність між людьми, пов'язаними із сексуальними оргазмами [CamD].

Український перекладач не ризикнув передати цей жарт, і вирішив обрати найпростіший шлях – буквальный переклад: *sex* – *стать*.

*But these women are very hot, and they need our help* (Friends).

*І ми повинні їм допомогти, вони такі **гарячі** (від спеки) (Друзі).*

Жарт ґрунтується на основі омонімії слова «*hot*»:

1) *hot* – мати високу температуру [CamD];

2) *hot* – бути «*гарячим*» в інтимному значенні [CamD].

Цей каламбур переданий до ТП відповідником: *hot* – *гарячі*.

<i>Well, you know, in here, anyone</i> <i>who ....stands erect</i> (Friends).	<i>Тут кожен буде гарний, хто</i> <i>стоїть... прямо</i> (Друзі).
--	--

Каламбур «*erect*» побудований на омонімії:

1) *erect* – стоячи спиною і шиєю дуже прямо [CamD];

2) *erect* – коли частина тіла, особливо м'яка тканина, виводиться, вона важче і більша, ніж зазвичай (в сексуальному контексті) [CamD].

У ТП перше значення використовується для перекладу цього каламбуру: *erect* – *прямо*.

<i>– Has anybody seen my</i> <i>engagement ring?</i> <i>– It's beautiful</i> (Friends).	<i>– Хтось бачив мою обручку?</i> <i>– Так, всі бачили, вона</i> <i>гарна.</i> (Друзі).
---	---

Наведений фрагмент пробуваний на омонімії слова «*see*»:

1) *to see* – подивитися на [CamD];

2) *to see* – знати місце об'єкта / людини [CamD].

Перша частина цього каламбуру має друге значення (знати місце предмета); друга частина має перше значення (подивитися). В перекладі застосовано відповідник: *seen* – *бачив*.

<i>Why do you have to break up</i> <i>with her? Be a man. Just stop</i> <i>calling</i> (Friends).	<i>А навіщо тобі з нею</i> <i>поривати? Будь чоловіком,</i> <i>просто перестань дзвонити</i> <i>(Друзі).</i>
---	---

Гра слів ґрунтується на подвійному очікуванні виразу «*be a man*»: Вираз «*be a man*» передбачає деякі рішучі дії, тоді як в останній її частині «просто перестань дзвонити», значення абсолютно протилежне. В ТП вжито калькування: *Be a man* – *Будь чоловіком*.

<i>For all we know, he's</i> <i>horrible... Horribly attractive</i> (Friends).	<i>А якщо він страшний?</i> <i>Страшенно привабливий</i> (Друзі).
--	--

Англійський каламбур побудований на паронімії:

- 1) *horrible* (прикметник) – дуже неприємний [CamD];
- 2) *horribly* (прислівник) – надто, дуже [CamD].

В цьому прикладі каламбур вдало передано калькуванням:

*horrible... Horribly – страшний? Страшенно*

- |  |  |  |
|--|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– <i>I'm a laundry virgin.</i></li> <li>– <i>Don't worry. I'll use the gentle cycle</i> (Friends).</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– <i>Я в прані незаймана.</i></li> <li>– <i>Не турбуйся, я застосую делікатний цикл</i> (Друзі).</li> </ul> |
|--|--|--|

Наведений приклад – це поєднання гри слів «*laundry*» та «*sex*», де для перекладу вжито калькування.

- |  |  |   |
|--|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> <li><i>I just came by to pick up my skull</i> (Friends).</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li><i>Я зайшов забрати свій череп</i> (Друзі).</li> </ul> |
|--|--|---|

Цей приклад створений на базі омонімії слова «*skull*»:

- 1) *skull* – штучний череп для експозиції [CamD];
- 2) *skull* – частина тіла [CamD].

Відповідно до контексту серії, у Росса був справжній череп з його роботи (віна антрополог). В українському перекладі застосовано словниковий відповідник: *skull* – череп.

- |   |  |   |
|---|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> <li><i>You know how laughter can be infectious</i> (Friends).</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li><i>Ти же знаєш, що сміх буває заразним</i> (Друзі).</li> </ul> |
|---|--|---|

Цей каламбур побудований на омонімії слова «*infectious*»:

- 1) *infectious* – властивість передаватися від однієї людини, тварини чи рослини до іншої (негативне значення) [CamD];
- 2) *infectious* – те, що впливає на всіх присутніх і змушує їх захотіти приєднатися (позитивне значення) [CamD].

Відповідно до контексту, Джо мав роботу з реклами венеричних захворювань (інфекційних).

- |  |  |  |
|--|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li><i>Go with the egg, my friend</i> (Friends).</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li><i>Йди з яйцем, мій друже</i> (Друзі).</li> </ul> |
|--|--|--|

Це іконічний каламбур, який відсилається до біблійного виразу «*go with peace*» (іди з Богом): *go with peace* – *go with egg*. Для перекладу було застосовано калькування: *go with egg* – *іди з яйцем*.

– <i>Oh, Chandler. Sorry.</i>		– <i>О, Чендлер, вибач.</i>
– <i>Oh, Chandler.</i>		– <i>О, Чендлер,</i>
<i>Sorry</i> (Friends).		<i>співчуваю</i> (Друзі).

Це візуальний каламбур, який побудований на омонімії слова «*Sorry*».

- 1) *sorry* – вибачення [CamD];
- 2) *sorry* – відчуття смутку, співчуття [CamD].

Для перекладу вжито словниковий відповідник: *sorry* – *вибач, співчуваю*.

<i>What are you doing here? I do</i>		<i>Що ти тут робиш? Я роблю</i>
<i>Raquel!</i> (Friends).		<i>Ракель.</i> (Друзі).

Цей каламбур побудований на подвійному очікуванні:

- 1) *do* – робити щось [CamD];
- 2) *do smb.* – займатися коханням [CamD].

Отже, відповідник як засіб перекладу англійського каламбуру виявився продуктивним, попри велику різницю в культурі Америки та України (оскільки ситком американський).

## 2.2.4 Трансформаційний переклад

Трансформаційний переклад був найчастішим засобом перекладу англійської каламбуру на українську мову в американському ситкомі «Друзі». Вона присутня у 44% проаналізованих прикладах (22 випадки). Такий результат цілком очікуваний через неперекладність як головної проблеми в перекладі каламбурів.

<i>Looking good! Okay! Cider's mulling, turkey's turkeying, yams are yamming</i> (Friends).		<i>Все іде добре: сидр підігрівається, індик індичиться, картопля – картоплиться</i> (Друзі).
---	--	---

Тут присутні одразу два каламбури:

1) слова «*turkeying*» and «*yamming*» не існують в англійській мові, автор створює їх за аналогією до герундія:

turkey + -ing – *turkeying* (дієслово)

yam + -ing – *yamming* (дієслово)

2) каламбур «*yamming*» побудований на омонімії:

*yamming* – *yummy* (надзвичайно гарний смак)

Перекладач використовує аналогію і створює нові українські слова:

індик + -ться «що робиться» – [індич + -ться] – *індичиться* (дієслово)

картопля + -ться – [картопли + -ться] – *картоплиться* (дієслово)

Схожий метод застосований і в наступному прикладі:

<i>And for a shrink, he's not too</i>		<i>Як для психіатра, він не</i>
<i>shrinky</i> (Friends).		<i>дуже психіатричний</i> (Друзі).

Слово «*shrinky*» не існує в англійській мові. Автор вигадує це за аналогією прикметниковому словотворі, додаючи закінчення «у»:

*shrink* (n) +у – *shrinky* (прикметник)

У ТП перекладач використовує аналогію з ТО:

*психіатр* (іменник) + *ичний* – *психіатричний* (прикметник).

<i>We call ourselves «The Three</i>		<i>Ми себе називаємо «Три</i>
<i>Basketeers</i> (Friends).		<i>Кошекарки»</i> (Друзі).

Цей пан базується на методі портмонто:

basket + Musketeers – *Basketeers*

Той же самий принцип задіяний в ТП:

кошик + мушкетери – *Кошекарки*.

<i>Did you get to the part about</i>		<i>Хайно ви дійдете до місця, де</i>
<i>his «huge, throbbing pens»? You</i>		<i>про його «великий трепетний</i>
<i>don't wanna be around when he</i>		<i>челн». Не радив декому на ньому</i>
<i>starts writing with those</i> (Friends).		<i>плавати</i> (Друзі).

Тут каламбур побудований на паронімії: *pens* – *penis*.



Перекладач обрав такий же спосіб створення каламбуру (друкарські помилки та асоціації), але семантично вони різні.

1) *pen – writing*;

2) *челн [човен] (boat) – плавати (boat – floating)*.

– *You're burning tomatoes.*

– *You're one to talk* (Friends).

– По-моєму, у тебе помідори горять.

– А по-моєму – це в тебе горять (Друзі).

Вираз «*burning tomatoes*» побудований на омонімії та має два значення:

1) *burning tomatoes* – пряме значення;

2) *burning tomatoes* – переносне значення.

В перекладі застосовано парафраз: «це в тебе горять».

*What if we don't get magic beans? I mean, what if all we've got are beans?* (Friends).

А якщо ми не знайдемо чарівних бобів? Якщо самі залишимося на бобах? (Друзі).

В ТО каламбур побудовано на інтертекстуальності (казка про боби). В українській мові існує вираз «залишитися на бобах» у значенні «нічого не отримати», що підходить за контекстом. Але з точки зору перекладу це заміна:

*we've got are beans* – [у нас є квасоля] – *залишимося на бобах*

*Where are you going, Mr. Suit?*  
(Friends).

Куди зібрався, Костюмович?  
(Друзі).

Каламбур «*Mr. Suit*» заснований на візуальному контексті (коли Чандлер носив костюм), у ТП цей каламбур був професійно адаптований до української мови за аналогією з українського патроніму:

костюм + ич – *Костюмович*

Таким чином, трансформаційний переклад виявилась найпродуктивнішим, оскільки знайти адекватний відповідник без втрати комічного ефекту в мові перекладу важко, тому трансформація вважається одним з альтернативних методів перекладу каламбурів.

## ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі був здійснений перекладацький лінгвостилістичний аналіз аудіовізуального перекладу американського ситкому «Друзі» (Friends). Основною стилістичною особливістю комедії був гумор, який у більшості своїй базується на каламбурі. Результатом дослідження стали такі висновки:

1. Найчастішим засобом перекладу англійських каламбурів є трансформаційний переклад. Було виявлено 22 випадки (44%). Ми пов'язуємо цей факт з тим, що через велику кількість розбіжностей між Україною та Америкою як в культурній площині, так і в мовній, перекладачам важко віднайти адекватний український відповідник. Таким чином, у більшості випадків фахівці з перекладу мають залучатися до трансформації як до альтернативного засобу аудіовізуального перекладу комедії.

2. Відповідник (калькування) займає друге місце в рейтингу засобів перекладу англійських каламбурів американському ситкомі «Друзі». Було визначено 16 випадків (32%).

3. Вилучення було використано 8 разів (16%) для перекладу англійських каламбурів.

4. Запозичення, як метод перекладу каламбурів в українській мові, виявилось не продуктивним (8%). Такий результат, на нашу думку, полягає в тому, що фонетичне наслідування англійської мови майже в усіх випадках не створить комічного ефекту, оскільки англійська та українська мови дуже відрізняються, а самі країни мають різні культури та історії, що підсилює несприйняття запозичення з англійської мови. Такий засіб перекладу використовувався лише чотири рази.

## ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Аудіовізуальний переклад сьогодні – це складна, еkleктична, мультидисциплінарна практика з перетворення аудіовізуального продукту для нової аудиторії, з урахуванням її переваг, культурних цінностей, соціальних установок, особливостей сприйняття, а також різноманітних технічних обмежень, що накладаються на перекладача у кожному конкретному випадку. Така, з одного боку, багатоаспектність даного виду перекладу, а з іншого боку, його синкретичність дозволяють говорити про аудіовізуальний переклад як про процес декодування та передачі вербального й невербального компонентів полісеміотичної єдності аудіовізуального твору за допомогою різних мовних засобів, внаслідок чого створюється новий вербальний компонент цієї єдності, придатний до подальшої обробки (субтитрування, озвучування, локалізації тощо) з урахуванням загального контексту твору, особливостей культури, що приймає, особливостей сприйняття контенту його реципієнтами та функціональних обмежень, що накладаються кожним окремим видом перекладу.

Детальний аналіз американського телесеріалу «Friends» надав можливість з'ясувати лінгвостилістичні особливості аудіовізуального перекладу, до яких відноситься гумор, де принциповим інструментом виступав каламбур. Для його передачі в українському перекладі було вжито чотири основні засоби: трансформаційний переклад, відповідник/калькування, вилучення та запозичення (фонетико-графічне).

Перспективою дослідження вбачається у подальшому аналізі інших англomовних серіалів з метою встановлення та порівняння лінгвостилістичних особливостей аудіовізуального перекладу.

## РЕЗЮМЕ

Робота присвячена дослідженню лінгвостилістичним особливостям аудіовізуального перекладу на матеріалі серіалу «Friends».

В роботі розглядається поняття лінгвістичний аналіз тексту як особливої галузі наукових знань та його передумови; надається визначення аудіовізуальному перекладу; здійснюється аналіз американського комедійного серіалу «Friends» у двох площинах: стилістичному та перекладацькому з метою; виявляються основні лінгвостилістичні особливості ситкому «Friends»; демонструються засоби передачі лінгвостилістичних особливостей аудіовізуального перекладу в серіалі «Friends».

Об'єктом роботи виступає американський кінодискурс та особливості його передачі українською мовою.

Предметом роботи виступають лінгвостилістичні особливості американського телесеріалу «Friends» та їх передача українською мовою.

Матеріалом дослідження виступають 50 каламбурів американського телесеріалу «Friends».

Методи дослідження:

- 1) аналітико-описовий;
- 2) метод компонентного аналізу;
- 3) компаративний метод;
- 4) метод інтерпретації результатів.

Результатом здійсненого дослідження стало з'ясування лінгвостилістичних особливостей аудіовізуального перекладу на матеріалі серіалу «Friends». До них відноситься гумор, який виражений в більшості випадків каламбуром. Для його перекладу вживаються низка перекладацьких засобів, а саме: трансформаційний переклад, переклад словниковим відповідником, вилучення та запозичення.

## ABSTRACT

The paper is devoted to the study of linguistic and stylistic features of audiovisual translation based on series “Friends”.

The research considers the concept of linguistic analysis of the text as a special field of scientific knowledge and its prerequisites; the definition of audiovisual translation is provided; the analysis of the American comedy series “Friends” is carried out in two planes: stylistic and translation for the purpose; the main linguistic and stylistic features of sitcom “Friends” are revealed; the means of transmitting the linguistic and stylistic features of audiovisual translation in the series “Friends” are demonstrated.

The object of the work is the American film discourse and the peculiarities of its translation into Ukrainian.

The subject of the work is the linguistic and stylistic features of the American TV series “Friends” and their rendering in into Ukrainian.

The data of the study consists of 50 puns from the American TV series “Friend”.

Research methods:

- 1) analytical and descriptive;
- 2) method of component analysis;
- 3) comparative method;
- 4) method of interpretation of results.

The result of the study was to find out the linguistic and stylistic features of audiovisual translation based on series “Friends”. These include humor, which is expressed in most cases by puns. A number of translation tools are used for its translation, namely: transformational translation, calque, omission, and borrowing.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко Л.Г. Лингвистический анализ художественного текста: теория и практика: учебник, практикум: для вузов по специальности «Филология»: для студентов, аспирантов, преподавателей-филологов. Москва: Флинт, 2003 495 с.
2. Голянич М.І. Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів / Голянич М.І., Іванишин Н.Я., Ріжко Р.Л., Стефурак Р.І. Івано-Франківськ: Сімик, 2012. 392 с.
3. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз. Учбово-методичний посібник. Вінниця: Нова книга, 2004. 240 с.
4. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту : навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 264 с.
5. Журавель Т.В. Кінопереклад як вид аудіовізуального перекладу і його становлення в Україні та світі//*Науковий вісник ДДПУ ім. І.Франка*. Серія «Філологічні науки» Мовознавство. 2018. №10. С. 35–38.
6. Загнітко А. Лінгвістика тексту : науково-навчальний посібник. Донецьк: ДонНУ, 2006. 289 с.
7. Ковалик І.І. Методика лінгвістичного аналізу тексту /Ковалик І.І., Мацько Л.І., Плющ М.Я. Київ: Вища школа, 1984. 120 с.
8. Козуляев А.В. Аудиовизуальный полисемантический перевод как особая форма переводческой деятельности и особенности обучения данному виду перевода // *Царскосельские чтения*. 2013. Т. 1. №. XVII. С. 374-381.
9. Козуляев А.В. Обучение динамически эквивалентному переводу аудиовизуальных произведений: опыт разработки и освоения инновационных методик в рамках школы аудиовизуального перевода // *Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики*. 2015. № 13. С. 3–24.
10. Коломієць І.І. Основні лінгвістичні поняття і категорії/ І. І. Коломієць. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.

11. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 423 с.
12. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: навч. посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 432 с.
13. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту: навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 272 с.
14. Маркусь Є.В. Лексикостилістична специфіка відтворення гумору (на матеріалі американського фільму «Spry» та його українського перекладу). Херсон: ХДУ, 2020. 61 с.
15. Науменко А.М. Філологічний аналіз тексту (основи лінгвопоетики): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 416 с.
16. Николаева Т.М. Лингвистика текста: Современное состояние, синтаксис и перспективы. Москва: Прогресс, 1978. 479 с.
17. Новиков Л.А. Лингвистическое толкование художественного текста / Л. А. Новиков. Москва: Русский язык, 1979. 256 с
18. Новиков Л.А. Художественный текст и его анализ. Москва: ЛКИ, 2007. 304 с.
19. Радугин А.А. Русский язык и культура речи: учебное пособие для высших учебных заведений. Москва: Библионика, 2004. 240 с
20. Сіроштан Т.О. Специфіка перекладу англomовних кінематографічних текстів. Суми: СумДУ, 2020. 77 с.
21. Скобнікова О.В. Лінгвокультурний та лінгвосеміотичний аспекти репрезентації концепту FAMILY в американських національних корпусах та кінотекстах: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Чернівці, 2019. 257 с
22. Шанский Н.М. Лингвистический анализ художественного текста: Учеб. пособие для студ. пед. ин-тов. Москва: Просвещение, 1990. 414 с.

23. Gambier Y. The Position of Audiovisual Translation Studies // *The Routledge Handbook of Translation Studies*. L.: Routledge, 2013. P. 45–59.
24. Gonzalez L.P. Audiovisual Translation // *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge, 2011. P. 13–20.
25. Karamitroglou F. Towards a Methodology for the Investigation of Norms in Audiovisual Translation: The Choice Between Subtitling and Revoicing in Greece. Amsterdam-Atlanta: Rodopi, 2000. 300 p.
26. Koren A. English puns in modern culture and the problems of their translation into Slovene. Diploma, 2010. Univerza v Ljubljani. 95 p.
27. Matkivska N. Audiovisual Translation: Conception, Types, Characters' Speech and Translation Strategies Applied // *Studies about Languages*. 2014. № 25. P. 38–44.



## СПИСОК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. CamD – Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>  
(дата звернення 06.05.2022)

## СПИСОК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. (Друзі) – Серіал «Друзі» українською мовою. URL: <http://friends-online.co/ukr/1-season/17-seria-1-season.html> (дата звернення 06.05.2022)
2. (Friends) – Friends Episode Scripts. URL: [https://www.springfieldspringfield.co.uk/view\\_episode\\_scripts.php?tv-show=friends&episode](https://www.springfieldspringfield.co.uk/view_episode_scripts.php?tv-show=friends&episode) (дата звернення 06.05.2022)